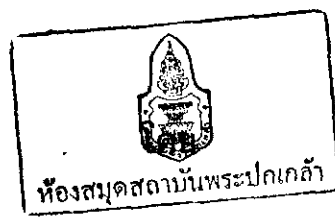

ศัทยภาพการแข่งชันด้านการท่องเที่ยวของไทย
ภายหลังจีนเข้าร่วมองค์การค้ำโลก

นายอภิศักดิ์ ก้องกังวาฬไชค

รายงานวิชาการส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
ชั้นสูง การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 2

สถาบันพระปกเกล้า

พ.ศ. 2547

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง คักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทยภายหลังจีน
เข้าร่วมองค์การการค้าโลก

โดย นายอภิศักดิ์ ก้องกังวาฬโชค เลขประจำตัว 2112

เป็นส่วนเพิ่มเติมจากรายงานวิชาการกลุ่ม เรื่อง คักยภาพการแข่งขันของไทยในตลาดโลกภายหลังจีน
เข้าร่วมองค์การการค้าโลก

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ศรีวงศ์ สุมิตร)

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้รายงานเอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับ นักบริหาร
ระดับสูง รุ่นที่ 2

(ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์)

ประธานคณะกรรมการ

หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศไทยมาช้านาน ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผ่านมากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย แม้จะมีมาโดยตลอด แต่อัตราการเจริญเติบโตเป็นไปในสัดส่วนที่ลดลงเมื่อเทียบกับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภูมิภาคเดียวกันและของนานาประเทศ สิ่งที่ประเทศไทยควรตระหนักอย่างยิ่งก็คือ การเปิดประเทศ และการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ของจีน ซึ่งแน่นอนว่าจีนจะกลายเป็นคู่แข่งสำคัญของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ทั้งนี้เพราะประเทศจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่มีสมญาเป็นเสือหลับแห่งเอเชียมานานปี มีแหล่งท่องเที่ยว มีประวัติศาสตร์และมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ประกอบกับการเปิดประเทศมานาน เมื่อเปิดประเทศจึงมีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกหลั่งไหลเข้าไปท่องเที่ยวในประเทศจีนจำนวนมาก แม้แต่นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกยังหลั่งไหลเข้าไปท่องเที่ยวในประเทศจีน หากประเทศไทยไม่ปรับกลยุทธ์ เพื่อรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเกรงว่า แม้แต่นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะมาท่องเที่ยวในประเทศไทยอาจเปลี่ยนใจไปเที่ยวประเทศจีนแทนก็ได้

ในรายงานการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ผู้จัดทำจะเน้นหนักกลยุทธ์ในการแข่งขันของไทย โดยสร้างวิธีการต่าง ๆ ในการจูงใจให้นักท่องเที่ยวที่คิดจะท่องเที่ยว หรือที่กำลังวางแผนจะท่องเที่ยว แต่ยังไม่ตัดสินใจในจุดหมายปลายทาง หรือมีจุดหมายปลายทางแล้ว แต่ยังไม่ได้ผูกมัดตัวเอง จนไม่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ให้เปลี่ยนใจมาท่องเที่ยวประเทศไทยแทน

ผู้จัดทำจึงหวังว่าเอกสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยบ้าง

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิชาการฉบับนี้ คงไม่อาจสำเร็จลุล่วงลงได้ หากผู้จัดทำมิได้รับคำแนะนำของท่าน อาจารย์ศรีวงศ์ รวมทั้งความรู้และแนวความคิดดี ๆ จากคณาจารย์ทั้งหลายที่ได้ถ่ายทอดในชั่วโมงบรรยาย ประกอบกับแนวคิดดี ๆ จากเพื่อน ๆ ปศส. 2 ที่แฝงมากับคำตอบตอนท้ายชั่วโมงบรรยาย ตลอดจนเอกสารประกอบคำบรรยายกรณีศึกษา การท่องเที่ยวของอาจารย์ดร.ละเอียด ศิลาน้อย ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บทความวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รวมทั้งสิ่งๆ ผู้จัดทำได้ประสบพบเห็นมาด้วยตนเอง ผู้จัดทำจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่าน อาจารย์ศรีวงศ์ และบุคคลที่กล่าวถึงข้างต้นมา ณ ที่นี้

ผู้ที่มีส่วนอย่างยิ่งในการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตให้ผู้จัดทำ คือ คุณชุตินา พัฒนะนุกิจ รวมทั้งจัดพิมพ์และตรวจปรุ้ฟโดยมีคุณประทาน ก้องกังวาฬโชค เป็นผู้ช่วยในการดำเนินการดังกล่าว จนเอกสารวิชาการฉบับนี้ก่อตัวเป็นรูปเล่มได้ จึงต้องขอขอบคุณมา ณ ที่นี้เช่นกัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทนำ	1
ประเด็นศึกษา	4
ความได้เปรียบเสียเปรียบในด้านต่าง ๆ ของทั้งสองประเทศ	4
1. เปรียบเทียบเชิงภูมิศาสตร์	4
1.1. ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ของจีน	4
1.2. ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ของไทย	5
1.3. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ	9
2. เปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถาน	9
2.1. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานของจีน	9
2.2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานของไทย	11
2.3. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ	11
3. เปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์	12
3.1. วัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์ของจีน	12
3.2. วัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์ของไทย	12
3.3. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ	13
4. เปรียบเทียบเชิงบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	14
4.1. การบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจีน	14
4.2. . การบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย	15
4.3. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ	16
บทสรุป	17
ข้อเสนอแนะ	19
1. เติงภูมิศาสตร์	19
2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถาน	20
3. ด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์	21
4. ด้านการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	22
บรรณานุกรม	25
ประวัติผู้จัดทำ	27

บทที่ 1

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศไทย ในยามที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ยิ่งแสดงบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้มั่งคั่งฐานะทางการเงินของประเทศไม่ให้เลวร้ายจนไม่อาจเยียวยาได้ ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่รัฐบาลทุกยุคจะต้องใส่ใจในการพัฒนาให้มีความโดดเด่นและความพร้อมในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ปรับกลยุทธ์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกมาท่องเที่ยวในประเทศไทยหรือแม้แต่เพียงแวะเวียนชั่วระยะสั้นก็ตาม

ประเทศไทย เริ่มต้นและพัฒนาการท่องเที่ยวมาในรูปแบบคล้ายคลึงกับประเทศอื่นกล่าวคือ เมื่อมนุษย์มีการเดินทางตามธรรมชาติ มีการย้ายถิ่นฐานก่อให้เกิดการเดินทางไปมาหาสู่กัน โดยเฉพาะการให้เส้นทางคมนาคมทางน้ำ รวมทั้งการล่าอาณานิคม สิ่งเหล่านี้มีส่วนก่อให้เกิดการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งและพัฒนาการมาเป็นการท่องเที่ยวในเวลาต่อมา สำหรับประเทศไทยเท่าที่มีการบันทึกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเริ่มตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาต่อเนื่องมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประชาชนเริ่มสามารถเดินทางได้ทั่วถึงมีการทำนุบำรุงพุทธศาสนา และการศึกษา มีการขุดคลองหลายสายช่วยเสริมให้ ประชาชนมีการเดินทางไปมาหาสู่ในภาคกลางได้สะดวกขึ้น โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยมีการค้าขายกับต่างประเทศ มีการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา บูรณปฏิสังขรณ์วัดหลายแห่งและที่มีชื่อเสียงมากได้แก่ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาของชาติ มีประชาชนหลังไหลกันมาศึกษาศิลปวิทยาการของไทยจากการแกะสลักในวัดโพธิ์ ทรงใช้เศษกระเบื้องสร้างปราสาท วัดอรุณวราราม ซึ่งเป็นวัดประจำพระองค์รัชกาลที่ 2 และทรงสร้างวัดราชนัดดาราม และโลหะปราสาท เป็นต้น

นับเนื่องจากรัชสมัยของรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา การค้าขายกับชาวตะวันตกมีมากขึ้น เนื่องจากทรงผ่อนปรนยอมทำสนธิสัญญาสภาพนอกอาณาเขต มีการสร้างที่พักนักเดินทางที่ตำบลปากน้ำ จังหวัดสมุทรปราการ, ตำบลคอกหวาย จังหวัดนครปฐม, สร้างเรือนรับรองที่อ่างศิลา จังหวัดชลบุรี มีชาวตะวันตกนำเครื่องพิมพ์มาใช้พิมพ์หนังสือเผยแพร่ศาสนา และพิมพ์หนังสือต่าง ๆ เป็นต้น พระองค์ทรงปฏิสังขรณ์ พระปฐมเจดีย์ สร้างพระนครคีรี บูรณะวัดโบราณหลายแห่ง มีชาวต่างประเทศมาเที่ยวหัวหิน ชะอำ มากขึ้น

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างในการท่องเที่ยวที่เกิดประโยชน์มากที่สุด รวมทั้งเสด็จประพาสต่างประเทศด้วย และทรงนำความรู้

และสิ่งใหม่ ๆ มาพัฒนาประเทศ การขนส่งเริ่มต้นด้วยการให้สัมปทานรถไฟ สายกรุงเทพ-ปากน้ำ มีรางรถไฟครอบคลุมพื้นที่ทุกภาค และโยงใยถึงประเทศเพื่อนบ้านด้วย ต่อมาในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการพัฒนากิจการรถไฟถึงขีดสูงสุด สามารถเชื่อมโยง ลำปาง-เชียงใหม่ และมีเส้นทางย่อยจากชุมชนอีกหลายสาย และมีการเปิดโรงแรมชั้นนำอีกหลาย แห่ง รวมทั้งโรงแรมรถไฟหัวหิน ซึ่งเป็นรีสอร์ทที่สวยงามที่สุดในโลก เป็นต้น ต่อมาในรัชสมัยของรัชกาล ที่ 7 มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2475 ต่อเนื่องมา จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล โลกตกอยู่ใน ภาวะตึงเครียดก่อนสงครามโลกในปี พ.ศ. 2484 กองทัพญี่ปุ่นขอผ่านแดนไทย เพื่อรบกับ อังกฤษมีการตั้งกองพลไปสร้างทางรถไฟจากชุมทางหนองปลาดุกไปพม่ามีคนตายประมาณ 200,000 คน ญี่ปุ่นยึดโรงแรมโอเรียลเต็ล และโรงแรมทรีออคคาเดโร ถนนสุรวงศ์ และสถานที่ราชการหลายแห่งเป็นกองบัญชาการ รวมทั้งพิมพ์เงินบาทขึ้นมาใช้เองทำให้เงินเฟ้อ หลายเท่า และก่อให้เกิดปัญหาสังคม เช่นการย้ายถิ่น ปัญหาโสเภณี สิ้นสงครามในปี พ.ศ. 2488 จอมพล ป.พิบูล สงครามกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ได้มีการก่อสร้างโรงแรมใหม่ขึ้นหลายแห่ง เช่น โรงแรมรัตนโกสินทร์ หลังจากนั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลและพระอนุชาเสด็จนิวัติ พระนคร ทำให้ความสงบสุขในบ้านเมืองกลับคืนมาอีกครั้ง ต่อมาได้เกิดสงครามในจีนและ สงครามเกาหลี ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากขึ้น จนได้มีการ กำหนดหน่วยงานด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนขึ้นรวมทั้งได้ก่อกำเนิดสายการบินจนกลายเป็นบริษัท การบินไทย จำกัดในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าความวุ่นวายทางการเมืองของไทยใน หลายสิบปีที่ผ่านมา มีส่วนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทย'

จากข้อมูลตัวเลขนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2543 จำนวน 9.5 ล้านคนและในปี พ.ศ. 2544 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 10.06 ล้านคน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ ส่วนแบ่งตลาดโลกแล้วปรากฏว่าลดลงจากลำดับที่ 19 ในปี พ.ศ. 2542 เป็นอันดับที่ 21 ในปี พ.ศ. 2543 เช่นเดียวกับส่วนแบ่งตลาดนักท่องเที่ยวของไทยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่ลดลง รวมทั้ง ระยะเวลาพักนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มลดลงในเกือบทุกตลาด ในขณะที่รายจ่ายของนัก ท่องเที่ยวต่อคนต่อวันอยู่ในระดับคงที่ ในช่วงปีที่ผ่านมาคือ 3,700 บาท ถึง 3,800 บาทต่อคนต่อ วัน ทั้งนี้สาเหตุการเติบโตของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ลดลงนั้น เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจ โลกที่ตกต่ำ ทำให้คนไม่ต้องการที่จะท่องเที่ยวมากนัก เหตุการณ์วินาศกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น รวมถึงข่าวลือเรื่องความไม่สงบ

¹ ดร.ละเจียด ศิลาน้อย, เอกสารประกอบการศึกษา หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูงรุ่นที่ 2 กลุ่ม วิชาที่ 3, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า, หน้า 1.

ทางภาคใต้ของประเทศไทย ภายหลังจากที่เกิดวิกฤตในสหรัฐอเมริกา ปัญหาทัวร์คุณภาพต่ำในตลาดจีนและตลาดฝรั่งเศส และความไม่สะดวกในการเดินทางอันเป็นผลมาจากการยกเลิกเที่ยวบินและเปลี่ยนเส้นทางบินในบางเส้นทาง²

เมื่อประเทศจีนได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) แล้ว การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวจะมีความรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ประเทศจีนจะต้องเข้าสู่กติกาขององค์การการค้าโลก ทำให้ตลาดของประเทศจีนเปิดกว้างขึ้น ซึ่งโดยสภาพของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่จะเป็นมูลเหตุจูงใจให้นักท่องเที่ยวจาก ประเทศต่างๆ เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศจีนเพิ่มมากขึ้น เช่น ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ โดยที่ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวาง มีกำแพงเมืองจีนที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก ประเทศจีนมีความหลากหลายทางธรรมชาติ ที่ผู้คนจำนวนมากปรารถนาจะสัมผัส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศจีนได้เปิดประเทศมานาน เมื่อเปิดประเทศจึงมีผู้คนต้องการสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวที่น้อยคนได้เคยชื่นชม (UNSEEN) เมื่อเป็นเช่นนี้ประเทศจีนจึงเป็นคู่แข่งสำคัญของไทยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่จะสร้างผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยทั้งระยะสั้นและระยะยาวได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสนใจปัญหานี้อย่างจริงจัง ทำการปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อไม่ให้สูญเสียอุตสาหกรรมสำคัญนี้ไป

รายงานวิชาการฉบับนี้ จะมุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบจากการที่ประเทศจีนเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) โดยมีขอบเขตการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ เพื่อนำข้อได้เปรียบมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และหาวิธีแก้ไขจุดด้อย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันต่อไป

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของโลก ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิดความต้องการของนักท่องเที่ยว และวิธีการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน การเที่ยวชมบ้านเมือง ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่แตกต่าง รวมทั้งความสวยงามของธรรมชาติมาเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการทำงานระยะยาว (Long Stay) การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา เช่น การเล่นกอล์ฟ การเล่นสเก็ต หรือสกีน้ำแข็ง ในแถบประเทศยุโรปตอนบน การไต่ค้ำหรือวินเชิร์ฟ เป็นต้น การท่องเที่ยวเพื่อผลทางด้านสุขภาพ เช่น ท่องเที่ยวเพื่อได้รับการบำบัดสุขภาพในประเทศโรมาเนีย การเดินทางเพื่อเข้าพิธีศีลลอดในประเทศซาอุดีอาระเบีย ของชาวมุสลิมทั่วโลก การเดินทางเที่ยวชม

² รายงานยุทธศาสตร์ เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจของไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก จัดทำโดยสำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงการเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง และสำนักงานส่งเสริมการลงทุน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545

วิหารคาทอลิกของพระสันตะปาปา ในกรุงโรม การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาดูงาน เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นสิ่งที่พึงนำมา วิเคราะห์เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ในการพัฒนา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยต่อไป

เอกสารวิชาการฉบับนี้ ใช้วิธีวิจัยโดยการค้นคว้าจากข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำบรรยายและบทความต่าง ๆ ของอาจารย์ และผู้รู้ในสาขาการท่องเที่ยว แต่มีตัวเลขสถิติไม่มากนัก จึงเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งในการวิจัยให้ ได้ข้อสรุปที่ดีเลิศ อย่างไรก็ตาม ผู้จัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้ คาดหวังว่า จากการศึกษาวิจัย อาจนำมาซึ่งข้อคิดหรือแนวทางใหม่ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย เพื่อนำไปสู่ศักยภาพ ในการแข่งขันต่อไป

ประเด็นศึกษา ความได้เปรียบเสียเปรียบในด้านต่าง ๆ ของทั้งสองประเทศ

ประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศจีน โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ แล้วนับว่าประเทศจีนมีความได้เปรียบประเทศไทยอย่างมาก ทั้งนี้เพราะ ประเทศจีนมีพื้นที่กว้างขวางถึง 9,571,300 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 1,300 ล้านคน โดยที่ประเทศจีนมีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลนี้เอง ประเทศจีนจึงมีความหลากหลายในธรรมชาติมากกว่าประเทศไทย ประกอบกับความหลากหลายในด้านเผ่าพันธุ์วัฒนธรรมที่แตกต่างในแต่ละภาคของประเทศ รวมทั้งยังมีกำแพงเมืองจีนซึ่งเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก เป็นจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก องค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นจุดแข็งของประเทศจีนที่เป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากสนใจที่จะได้สัมผัสกับสิ่งเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีขนาดพื้นที่เล็กกว่าประเทศจีนประมาณ 20 เท่าก็ตาม แต่ประเทศไทยก็มีองค์ประกอบที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวไม่น้อย ในเชิงภูมิศาสตร์แล้ว ประเทศไทยตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศเพื่อนบ้านอยู่รอบด้านรวมทั้งตอนใต้ของประเทศจีน ซึ่งง่ายต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของประเทศรอบข้างเหล่านั้น ดังนั้นหากมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศรอบข้างเหล่านั้น รวมทั้งมีการพัฒนาให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นได้โดยสะดวกแล้ว เชื่อว่าจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้โดยใช้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางได้ไม่น้อย ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน จึงขอวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ในเชิงเปรียบเทียบดังนี้

1. เปรียบเทียบเชิงภูมิศาสตร์

1.1 ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ของจีน

ประเทศจีนมีพื้นที่ประมาณ 9.6 ล้านตารางกิโลเมตร มีเส้นแบ่งเขตพรมแดนทาง

บยาวกว่า 20,000 กิโลเมตร มีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาส่วนใหญ่ ทางภาคตะวันตกเป็นทะเลทรายและที่ราบสูงลาดลงทางทิศตะวันออก มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเกาหลีเหนือ รัสเซีย มองโกเลีย คาซัคสถาน เคนยา ธิชถาน ทากิสถาน อัฟกานิสถาน ปากีสถาน อินเดีย เนปาล ภูฐาน พม่า ลาว และเวียดนาม มีทะเลเหลืองอยู่ทางฝั่งตะวันออกและทิศใต้รวมทั้งทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ มีชนชาติต่าง ๆ อยู่รวมกัน 56 ชนชาติ โดยเป็นชาวฮั่นเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 93.3 นอกนั้นเป็นชนกลุ่มน้อย ที่น่าสนใจคือมีชนเผ่าไต หรือ ไท ซึ่งใช้ภาษาใกล้เคียงกับภาษาไทย ประมาณ 16 ล้านคน

ประเทศจีนมีภาษาจีนกลาง (แมนดาริน) เป็นภาษาราชการ มีภาษาท้องถิ่นหลายภาษาเช่น เซอวน กวางตุ้ง ฮกเกี้ยน ไหหลำ หูหนาน เป็นต้น ชาวจีนส่วนใหญ่นับถือศาสนาขงจื้อ และศาสนาพุทธ บางส่วนนับถือลัทธิเต๋า อิสลาม และศาสนาคริสต์ ประเทศจีนแบ่งเขตการปกครองส่วนกลางออกเป็น 23 มณฑล (รวมได้หวัน มี 5 เขตปกครองตนเองได้แก่ มองโกเลีย กวางสี ชินเจียง หึงเหีย และทิเบต มี 4 มหานครขึ้นต่อการปกครองส่วนกลางได้แก่ ปักกิ่ง เซียงไฮ้ เทียนจิน และฉงชิ่ง นอกจากนี้ยังมี 2 เขตบริหารพิเศษได้แก่ ฮองกง และมาเก๊า

จากการคาดการณ์ เมื่อต้นปี พ.ศ. 2546 ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวของจีนคาดการณ์ว่า ประเทศจีนจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2546 ทั้งจากนักท่องเที่ยวของจีนเอง และจากต่างชาติจะเพิ่มจากปี พ.ศ. 2545 ในอัตรา 8.5 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งจะมีมูลค่ารวมประมาณ 7 หมื่น 5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในขณะที่นักท่องเที่ยวจีน 900 ล้านคน จะมีรายรับ 5 หมื่น 3 พันล้านเหรียญสหรัฐและนักท่องเที่ยวจากต่างชาติอีก 100 ล้านคนจะมีรายได้ 2 หมื่น 1 พัน 5 ร้อยล้านเหรียญสหรัฐ นักท่องเที่ยว 4 อันดับแรกได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นประเทศเกาหลี ประเทศรัสเซีย และประเทศสหรัฐอเมริกา

นักท่องเที่ยวไทยนิยมไปท่องเที่ยวประเทศจีนมากขึ้นเป็นลำดับ โดยประเทศจีนเป็นแหล่งท่องเที่ยวอันดับที่ 4 ของนักท่องเที่ยวไทย เฉพาะ 10 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2545 มีจำนวน 187,453 คน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. 2544 ถึง 30 เปอร์เซ็นต์³

1.2 ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ของไทย

ตามการแบ่งขนาดของประเทศทางภูมิศาสตร์การเมือง ไทยจัดเป็นประเทศขนาดใหญ่ อันดับที่ 3 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย อินโดนีเซีย พม่า ไทย มาเลเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ลาว กัมพูชา บรูไน สิงคโปร์ รองจาก อินโดนีเซียและพม่า ใหญ่กว่าลาว

³ ข้อมูลจาก www.vactionzone.co.th/index-china.asp

ประมาณ 2 เท่า ใหญ่กว่ากัมพูชาประมาณ 3 เท่า และมีขนาดใกล้เคียงกับประเทศฝรั่งเศส หรือมลรัฐเท็กซัสของสหรัฐอเมริกา มีพื้นที่ 513,115,020 ตารางกิโลเมตร หรือ 320,696,887,500 ไร่⁴ หรือประมาณ 198,953 ตารางไมล์

แนวพรมแดน

มีความยาวของพรมแดนทางบก 5,326 กิโลเมตร ความยาวทางทะเลฝั่งอ่าวไทย 1,840 กิโลเมตร และความยาว ทางฝั่งทะเลอันดามัน 865 กิโลเมตร ความยาวจาก อ.แม่สาย จ. เชียงราย ถึง อ.เบตง จ.ยะลา ซึ่งเป็นจุดเหนือสุดและใต้สุด ของประเทศ ระยะทาง 1,640 กิโลเมตร และความกว้างจากด่านเจดีย์สามองค์ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ถึงช่องเม็ก อ.สิรินธร จ. อุบลราชธานี ระยะทาง 780 กิโลเมตร

ส่วนที่แคบที่สุด อยู่ในเขต จ.ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งวัดจากพรมแดนสหภาพพม่า ที่ ทิวเขาตะนาวศรีถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย ที่บ้านวังด้วน ต.ห้วยทราย อ.เมือง ตามแนวละติจูด 11 องศา 43 ลิปดา เหนือ เป็นระยะทาง 10.96 กิโลเมตร ตรงบริเวณที่ตั้งของจังหวัดระนอง และ จังหวัดชุมพร ตามแนวละติจูด 10 องศา เหนือ ถือได้ว่าเป็นส่วนแคบที่สุดของพื้นที่แผ่นดินที่เป็น ภาคใต้ของไทย และเป็นจุดตั้งต้นของคาบสมุทรมลายู บริเวณพื้นที่ส่วนนั้นเรียกว่า คอคอดกระ มีความกว้าง 64 กิโลเมตร โดยวัดจากฝั่งแม่น้ำกระบุรี ใน อ.เมือง จ.ระนองถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย อ. หลังสวน จ.ชุมพร

ประเทศไทยมีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 4 ประเทศ ได้แก่ พรมแดนด้านพม่า (เมียนมาร์) ยาว 2,202 กิโลเมตร พรมแดนด้านลาว 1,750 กิโลเมตร พรมแดน ด้านกัมพูชายาว 798 กิโลเมตร พรมแดนด้านมาเลเซีย 576 กิโลเมตร โดยที่แนวพรมแดนส่วนใหญ่ ยึดเอาแนวสันปันน้ำของภูเขา ทางน้ำหรือลำน้ำบริเวณแนวกลางของร่องน้ำที่ไหลแรงที่สุด เรียกว่า ร่องน้ำลึก ยกเว้นพรมแดนในแม่น้ำโขงที่ฝรั่งเศสให้ถือเอาเกาะแก่งเป็นของลาวทั้งหมด แม้ว่าจะ อยู่ ใกล้ฝั่งไทย (ยกเว้น 8 เกาะ)

1). แนวพรมแดนระหว่างไทย-สหภาพพม่า หรือเมียนมาร์ ความยาว 2,202 กิโลเมตร ทอดไปตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำรวก แม่น้ำสาย ทิวเขาแดนลาว แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำเมย ทิวเขาถนนธงชัย ทิวเขาตะนาวศรี และแม่น้ำกระบุรี (ปากจั่น) อยู่ในเขตพื้นที่ จ. เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และ ระนอง

⁴ข้อมูลพื้นที่จากอัครราชทูตกรมภูมิศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 6 ภาคผนวก พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2529

2.) แนวพรมแดนระหว่างไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ความยาว 1,750 กิโลเมตร ทอดไปตามร่องน้ำลึก ของแม่น้ำโขงตอนบน แม่น้ำเหืองงา แม่น้ำเหือง และแม่น้ำโขงตอนล่าง และทอดไปตามสันปันน้ำในทิวเขาหลวงพระบาง ทางตอนเหนือ และสันปันน้ำในทิวเขาภูแดนลาวทางตอนใต้ อยู่ในเขต จ.เชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี

3.) แนวพรมแดนระหว่างไทย-ราชอาณาจักรกัมพูชา ความยาวประมาณ 798 กิโลเมตรนับจากอ่าวไทยทอดไปตามทิวเขาบรรทัด แม่น้ำโพธิ์น (หรือห้วยเขมร) คลองลึก คลองด่าน คลองน้ำใส ที่ราบแนวเส้นตรงคลองปากอ่าว (ปากอ่าว) และทิวเขาพนมดงรัก ในเขต จ.ตราด จันทบุรี สระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

4.) แนวพรมแดนระหว่างไทย-สหพันธรัฐมาเลเซีย ความยาว 576 กิโลเมตร ทอดไปตามสันปันน้ำของทิวเขาสันกาลาศรี ร่องน้ำลึกของแม่น้ำโกลก ในเขต จ.สตูล สงขลา ยะลา และนราธิวาส แนวพรมแดนแสดงความเป็นอธิปไตยเหนือพื้นที่บริเวณนั้น แนวพรมแดนทางธรรมชาติ เหมาะสำหรับกีดขวาง ช่วยในการป้องกันข้าศึกถูกราน แต่ขัดขวางด้านการคมนาคม ติดต่อค้าขายและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างมิตรประเทศ ในปัจจุบันนี้แนวพรมแดนจัดว่าเป็นแหล่งเศรษฐกิจ ที่สำคัญของประเทศ เพราะเปิดตลาดทำการค้าขายกันหลายแห่งกลายเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว เพราะมีจุดชมวิวที่สวยงามด้วย บางแห่งมีประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ โดยทั่วไปเป็นจุดที่อยู่ตรงช่องเขาหรือมีแม่น้ำ กั้น

ลักษณะภูมิประเทศโดยรวมของไทยประกอบด้วย เทือกเขา ป่าไม้ เนินเขา ที่ราบสูง ที่ราบ หุบเขา ที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำใหญ่หลายสาย ทะเล ชายหาด และเกาะแก่งต่าง ๆ

การแบ่งภาคทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 6 ภาค และมีขนาดของพื้นที่ในแต่ละจังหวัดเป็นตารางกิโลเมตร โดยประมาณ ดังนี้

ภาคกลาง

ประกอบด้วย 22 จังหวัด เนื้อที่ 91,795.124 ตารางกิโลเมตร

1. กรุงเทพฯ 2. กำแพงเพชร 3. ชัยนาท 4. นครปฐม 5. นครนายก 6. นครสวรรค์ 7. นนทบุรี
8. ปทุมธานี 9. พระนครศรีอยุธยา 10. พิจิตร 11. พิษณุโลก 12. เพชรบูรณ์ 13. ลพบุรี
14. สมุทรปราการ 15. สมุทรสงคราม 16. สมุทรสาคร 17. สระบุรี 18. สิงห์บุรี 19. สุโขทัย

20. สุพรรณบุรี 21. อ่างทอง 22. อุทัยธานี

ภาคตะวันตก

ประกอบด้วย 5 จังหวัด เนื้อที่ 53,679.018 ตารางกิโลเมตร

1. กาญจนบุรี 2. ตาก 3. ประจวบคีรีขันธ์ 4. เพชรบุรี 5. ราชบุรี

ภาคตะวันออก หรือ ตะวันออกเฉียงใต้

ประกอบด้วย 7 จังหวัด เนื้อที่ 34,380.500 ตารางกิโลเมตร

1. จันทบุรี 2. ฉะเชิงเทรา 3. ชลบุรี 4. ตราด 5. ปราจีนบุรี 6. ระยอง 7. สระแก้ว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประกอบด้วย 19 จังหวัด เนื้อที่ 168,854.341 ตารางกิโลเมตร

1. กาฬสินธุ์ 2. ขอนแก่น 3. ชัยภูมิ 4. นครพนม 5. นครราชสีมา 6. บุรีรัมย์ 7. มหาสารคาม 8. มุกดาหาร 9. ยโสธร 10. ร้อยเอ็ด 11. เลย 12. ศรีสะเกษ 13. สกลนคร 14. สุรินทร์ 15. หนองคาย 16. หนองบัวลำภู 17. อุดรธานี 18. อุบลราชธานี

ภาคใต้

ประกอบด้วย 14 จังหวัด เนื้อที่ 70,715.187 ตารางกิโลเมตร

1. กระบี่ 2. ชุมพร 3. ตรัง 4. นครศรีธรรมราช 5. นราธิวาส 6. ปัตตานี 7. พังงา 8. พัทลุง 9. ภูเก็ต 10. ยะลา 11. ระนอง 12. สงขลา 13. สตูล 14. สุราษฎร์ธานี

ภาคเหนือ

ประกอบด้วย 9 จังหวัด เนื้อที่ 93,690.850 ตารางกิโลเมตร

1. เชียงราย 2. เชียงใหม่ 3. น่าน 4. พะเยา 5. แพร่ 6. แม่ฮ่องสอน 7. ลำปาง 8. ลำพูน 9. อุตรดิตถ์

จำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ตามประกาศโดย สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ลงวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2542 ระบุจำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักร 61,466,178 คน เป็นชาย 30,591,602 คน เป็นหญิง 30,874,576 คน⁵

⁵ ข้อมูลจาก www.tat.or.th/thai/thaiinfo_topography.php

1.3 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

เมื่อเปรียบเทียบขนาดพื้นที่ของทั้งสองประเทศแล้วจะเห็นได้ว่า ประเทศจีนมีพื้นที่ประมาณ 9,600 ล้านตารางกิโลเมตร ขณะที่ประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ 513 ล้านตารางกิโลเมตร ซึ่งเท่ากับ 1 ใน 18 ถึง 19 ของประเทศจีนเท่านั้น ในขณะที่ประเทศไทยมีชายฝั่งด้านทะเลอันดามัน และด้านอ่าวไทย ส่วนประเทศจีนก็มีชายฝั่งด้านทะเลจีน และทะเลจีนตอนใต้ มีเกาะแก่งจำนวนมาก เช่นเดียวกับประเทศไทย ประเทศจีนมีพรมแดนติดกับประเทศต่าง ๆ จำนวน 15 ประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยมีพรมแดนติดกับประเทศต่าง ๆ 4 ประเทศ สภาพภูมิประเทศไทยมีทิวเขามิที่ราบสูง และมีแม่น้ำสายสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วความที่ประเทศจีนมีพื้นที่กว้างใหญ่กว่าประเทศไทยถึง 18-19 เท่า ทำให้ประเทศจีนมีความหลากหลายในธรรมชาติมากกว่าประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ได้เปรียบกว่าประเทศไทย แต่หากพิจารณาในด้านตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์แล้ว ประเทศไทยตั้งอยู่ในจุดที่เป็นศูนย์กลางของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นจุดที่เอื้อต่อการสถาปนาตนเองเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวได้ดี หากสามารถสร้างพันธมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านได้

2. เปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถาน

คงเป็นที่ยอมรับกันว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดีเป็นอันดับต้น ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และความสวยงามทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะป็นธรรมชาติที่เป็นอยู่เองหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ตึกรามบ้านช่อง โบสถ์หรือปราสาท เป็นต้น ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จึงมีความจำเป็นต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะพึงได้รับการวิเคราะห์อย่างจริงจัง รายงานฉบับนี้จึงขอนำภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประเทศจีนและประเทศไทยมาเปรียบเทียบให้พอมเห็นว่าต่างมีจุดเด่นอย่างไร

2.1. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานของประเทศจีน

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของประเทศจีน ที่สำคัญอันดับแรก ได้แก่ กำแพงเมืองจีน ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงปักกิ่ง กำแพงเมืองจีนถูกจัดให้เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก ชาวจีนมักพูดกันว่า *“ไม่ขึ้นกำแพงเมืองจีนไม่ใช่ผู้กล้า”* ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกปรารถนาที่จะได้สัมผัสกับกำแพงเมืองจีนสักครั้ง การขึ้นไปชมกำแพงเมืองจีนสามารถเดินหรือนั่งกระเช้าไฟฟ้าได้ ที่น่าแปลก คือเมื่อหลายปีมาแล้วที่ อาหารจานด่วน (Fast foods) ไก่ทอดเค เอฟ ซี (KFC) ไปตั้งร้านให้บริการนักท่องเที่ยวที่บริเวณทางขึ้น กำแพงเมืองจีน

นอกจากกำแพงเมืองจีนแล้ว ประเทศจีนยังมีพระราชวังของราชวงศ์ต่าง ๆ วัดวาอารามและสำนักบู๊ตึ่ม เช่น วัดเล้าหลิน บู๊ตึ่ม คุงหลุน ง้อไบ๊ เป็นต้น ซึ่งมีความสวยงามและแฝงไปด้วยความน่าสนใจทางประวัติศาสตร์ชวนให้นักท่องเที่ยวได้ตื่นตาตื่นใจรวมทั้งสักการะบูชาด้วย นอกจากนี้ยังมีเมืองต่าง ๆ ที่ได้ชื่อว่า "เป็นสวรรค์บนดิน" เช่น เมืองกุ้ยหลิน เป็นต้น ความที่ประเทศจีนมีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลถึง 6.9 พันล้านตารางกิโลเมตร จึงทำให้ประเทศจีนมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งมีได้ทำขึ้นโดยมนุษย์ นอกจากนี้ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าตื่นตาตื่นใจ เช่น ป่าหินในคุนหมิง เป็นธรรมชาติที่สวยงามน่าอัศจรรย์ยิ่ง

คนไทยไปเที่ยวประเทศจีนมากขึ้นเป็นลำดับ โดยประเทศจีนเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่างประเทศยอดนิยม ติดอันดับ 4 ของคนไทย รองจาก มาเลเซีย สิงคโปร์ และฮ่องกง ในช่วง 10 เดือนแรก ของปี พ.ศ. 2545 จำนวน 187,453 คน หรือเพิ่มขึ้น 30.1 เปอร์เซ็นต์ จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากจีนมีแหล่งท่องเที่ยวมากมายหลายหลายและราคาไม่แพงนัก ทำให้นักท่องเที่ยวไทยมีแนวโน้มเดินทางไปเยือนจีน

การท่องเที่ยวของจีนในปี พ.ศ. 2546 ทั้งหมด ทั้งจากนักท่องเที่ยวจีนเอง และนักท่องเที่ยวต่างชาติจะเพิ่มจากปี พ.ศ. 2545 ในอัตรา 8.5 เปอร์เซ็นต์ เป็นมูลค่ารวม 75 พันล้านดอลลาร์ โดยนักท่องเที่ยวจีนเองจะมีจำนวน 900 ล้านคน ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 100 ล้านคน โดยแบ่งเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวจีนเอง 53 พันล้านคนดอลลาร์ และจากนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 21.5 พันล้านดอลลาร์ โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติ 4 อันดับแรกได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลี รัสเซียและสหรัฐฯ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวมาจีนแต่ละประเทศปีละกว่า 1 ล้านคน

ชาวจีน นิยมเดินทางไปต่างประเทศมากขึ้นในช่วงวันหยุดยาว เช่น เทศกาลตรุษจีน ตามรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น โดยชาวจีนจำนวนมากนิยมเดินทางมาไทยในขณะนี้ นาย Ken Scott ผู้อำนวยการ PATA เปิดเผยว่าปกติช่วงตรุษจีนคนจีนนิยมเดินทางไปต่างประเทศพร้อมครอบครัวเพื่อเยี่ยมญาติ แต่มาบัดนี้ ชาวจีนรุ่นใหม่นิยมเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนโดยนิยมเดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อซื้อของและนิยมไปเที่ยวเมืองชายทะเลอย่างพัทยาเพื่อความสุข หลังเกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 และระเบิดที่บาห์ลีเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ททท. ก็ได้เน้นการประชาสัมพันธ์ไปที่ตลาดจีน สิงคโปร์และฮ่องกง ซึ่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวจากที่ดังกล่าวเดินทางมาไทยมากขึ้น

นักท่องเที่ยวจีนเดินทางมาไทยมากเป็นอันดับ 3 รองจาก ญี่ปุ่นและมาเลเซีย ในปี 2544 และในช่วง 10 เดือนแรก 2545 ชาวจีนมาเที่ยวไทยเป็นจำนวน 667,615 คน หรือเพิ่มขึ้นก่อน คาดว่า ไทยจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจีนได้มากขึ้นในอนาคต หลังจากที่ทางการไทยกวาดล้างขบวนการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวจีนและทางการไทยได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการในปี 2545

รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี ประชากรในเมือง ในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 906 เหรียญสหรัฐ GDP ประมาณ 1,233 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ถือว่าเศรษฐกิจของจีนมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ของไทย

2.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานของประเทศไทย

ประเทศไทยมีภูมิประเทศเป็นเทือกเขา ป่าไม้ เนินเขา ที่ราบสูง ที่ราบหุบเขา ที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำใหญ่ น้อยหลายสาย ทะเล ชายหาด และเกาะแก่งต่าง ๆ มีธรรมชาติอันสวยงามยิ่งเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย คือ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่นประสาธน์พิมาย อันได้รับการบันทึกเป็นมรดกโลก วัดวาอาราม ปุชนิยสถานที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ด้านการเมืองและศาสนา เช่น พระธาตุดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ วัดพระธาตุ – หริภุญชัย จังหวัดลำพูน วัดพระแก้วมรกต กรุงเทพมหานคร เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย ความน่าอยู่ของเมืองต่าง ๆ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างประเทสนิยมมาท่องเที่ยวมาก จนชาวต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศรู้จักเชียงใหม่และภูเก็ต แต่ไม่รู้จักกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านและมีแม่น้ำลำคลองหลายสาย สองฟากฝั่งมีทั้งทัศนียภาพอันงดงาม สงบน่าอยู่ และชาวบ้านใช้ชีวิตในแม่น้ำลำคลอง จนมีตลาดน้ำอันเลื่องชื่อ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศรู้จักและนิยมไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จนได้สมญานามว่า “เวนิสตะวันออก” สิ่งที่น่าเสียดายและก่อให้เกิดความกังวลแก่ชาวไทยก็คือ การทำลายสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมและการขาดจิตสำนึกของคนอีกจำนวนมาก ที่ทำให้สภาพแวดล้อมโดยเฉพาะแม่น้ำลำคลองต้องเสื่อมสภาพ หม่นหมองลงอย่างน่าเสียดาย

2.3 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

เมื่อเปรียบเทียบแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณสถาน จะเห็นได้ว่าทั้งไทย และจีน ต่างมีจุดเด่นของตนเอง จีนมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีโบราณสถานมากกว่าไทยแน่ เพราะโดยพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่กว่าไทยมาก ทั้งจีนมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มากมายจากการรบรา เพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ในแผ่นดินของราชวงศ์ แต่ละก๊ก แต่ละเผ่า จนมาถูกล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก คนจีนถูกกดขี่ข่มเหง การปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่สามารถทำให้ประเทศจีนหลุดพ้นจากความอดอยากได้ เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ ชวงชิงอำนาจในการปกครองได้สำเร็จ จีนต้องปิดประเทศอยู่นาน ประเทศจีนจึงมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ซับซ้อนยากที่จะเล่า

ชานกันให้หมดสิ้น ชนชาติจีนในระหว่างประวัติศาสตร์เหล่านี้ได้สร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมามากมาย จนกลายเป็นโบราณสถานที่น่าทึ่งที่เกี่ยวพันใจ

ส่วนประเทศไทย ก็มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน แต่โดยที่ประเทศไทยหลังจากที่ต้องรบกับพม่าอยู่นาน ก็เข้าสู่ยุคที่ค่อนข้างสงบร่มเย็น กลายเป็นดินแดนแห่งศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจไปอีกลักษณะหนึ่ง จึงถือได้ว่า ประเทศทั้งสอง ต่างมีจุดเด่นในองค์ประกอบเหล่านี้

3. เปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์

วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจูงใจให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจที่จะไปท่องเที่ยวในประเทศใดประเทศหนึ่งไม่น้อย จึงสามารถที่จะนำวัฒนธรรมและท้องถิ่นของประเทศทั้งสองมาเปรียบเทียบให้เห็นจุดอ่อนจุดแข็ง ทั้งนี้เพื่อใช้ประโยชน์ในจุดแข็งและปรับปรุงแก้ไขหรือหาทางเสริมสร้างจุดอ่อนให้เป็นจุดแข็งต่อไป

3.1. วัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์ของจีน

ประเทศจีนมีวัฒนธรรมเก่าแก่สืบทอดกันมาช้านาน มีขนบธรรมเนียม และประเพณีต่าง ๆ ที่หลากหลายในแต่ละท้องถิ่น มีศาสนาพุทธและศาสนาขงจื้อเป็นศาสนาประจำชาติ ในขณะที่มีการเล่นไหว้บรรพบุรุษสืบทอดกันมาช้านาน มังจิวเป็นอุปการประจำชาติที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์อิงบันเทิงผสมผสานกับเรื่องราวเล่าขานพื้นบ้าน อาหารการกินโดยเฉพาะโต๊ะจีน มีวิธีปรุงแต่ง ที่แตกต่างจากชนชาติอื่น ๆ และเป็นที่เรื่องลือไปทั่วโลก

ประเพณีวันตรุษหรือวันขึ้นปีใหม่ของจีนมีการพัฒนาการสืบทอดกันมารวมทั้งความเชื่อทางศาสนาก่อให้เกิดวัดวาอาราม รวมทั้งสำนักต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสถานที่เหล่านี้ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจีนในปัจจุบัน

โดยที่ประเทศจีนมีชนกลุ่มน้อยกระจัดกระจายอยู่ในมณฑลต่าง ๆ ทั่วประเทศรวม 54 เผ่า ชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ มีความแตกต่าง ๆ กันในด้านภาษา ประวัติ ความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณี ที่อยู่อาศัย การทำมาหากิน และการแต่งกาย ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ กลายเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยสร้างสีสันแก่การท่องเที่ยวของจีนอย่างมาก และประเทศจีนได้ใช้ประโยชน์ในสิ่งเหล่านี้อย่างเต็มที่

3.2. วัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์ของไทย

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีวิวัฒนาการทางด้านวัฒนธรรมโดยไม่ถูกแทรกแซงจากต่างชาติเพราะประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น ดังนั้น วัฒนธรรมของไทย จึงวิวัฒนาการตามแนวทางของตนเอง อย่างไรก็ตาม อิทธิพลทางด้านความคิดหรือแบบอย่าง

ในการดำรงชีพที่ประเทศไทยได้รับมาจากชาวจีนโพ้นทะเลอพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ตั้งแต่ยุคที่จีนแผ่นดินใหญ่เกิดกรียุค และการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากราชวงศ์ชิง เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยพรรคก๊กมินตั๋ง จนกระทั่ง พรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศจีนนั้น มีส่วนทำให้เกิดการวิวัฒนาการด้านวัฒนธรรมอยู่ไม่น้อย ประกอบกับตั้งแต่รัชสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นต้นมา ได้มีการติดต่อกับค้าขายกับประเทศยุโรปมากขึ้น ประเทศไทยจึงได้รับอิทธิพลด้านความคิดอ่านจากประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ไม่น้อย

ประเทศไทยแม้จะมีพื้นที่เล็กกว่าประเทศจีนเกือบ 20 เท่า แต่ประเทศไทยก็มีความหลากหลายของชนชาติและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นในแต่ละภาคที่แตกต่างกัน ในความหลากหลายในทางเผ่าพันธุ์และขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านี้ มีความน่าสนใจที่น่าจะได้รับการอนุรักษ์อย่างจริงจังและอาจใช้เป็นจุดขายในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกได้ ประเพณีและการละเล่นท้องถิ่นที่อาจเรียกความสนใจของนักท่องเที่ยวมีหลายอย่าง ซึ่งหากได้รับการปรับปรุงรูปแบบให้สอดคล้องกับกาลเทศะแล้ว เชื่อว่าจะจะเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก ประเพณีสำคัญ ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น ประเพณีที่ยกตัวอย่างมาทั้งสองอย่างนี้ หากมีการปรับปรุงหรือเสริมความโดดเด่นเป็นประเพณีระดับชาติหรือระดับภูมิภาค เช่นที่เพิ่งจัดไป เมื่อวันสงกรานต์ของปีนี้ (2547) ที่จังหวัดเชียงใหม่ที่ได้ชูประเพณีสงกรานต์ 5 ชาติ ก็เป็นรูปแบบที่ทำให้เห็นถึงแนวโน้มที่จะมีการพัฒนาไปสู่แนวคิดเช่นนั้น ประเพณีลอยกระทง แม้จะจัดในเวลากลางคืนแต่ในช่วงกลางวันก็สามารถจัดให้มีความคึกครื้นด้วยการละเล่นต่าง ๆ ทำให้เกิดความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมในความสนุกสนานรื่นเริง เราอาจดูตัวอย่างจากงานคาร์นิวัล (Carnival) ของประเทศบราซิลที่จัดกันใหญ่โตมโหฬาร จนเป็นที่เรื่องลือไปทั่วโลก เรียกนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกได้ปีละมากมาย ส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวเมืองไทยในเทศกาลเหล่านี้ก็คือ ความพร้อมของที่พักและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

วัฒนธรรมการไหว้ เป็นวัฒนธรรมอันสวยงาม ประกอบกับรอยยิ้มที่เปี่ยมด้วยความมีน้ำใจของคนไทยมีความนอบน้อมถ่อมตน เป็นที่ประทับใจของคนทั่วโลกมาแล้ว ประกอบกับคนไทยมีความพร้อมทางด้านการให้บริการ (Service Mind) ไม่แพ้ชาติอื่น จึงสมควรอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกสืบทอดให้คนรุ่นต่อไปไม่ให้สูญหาย

3.3. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

เมื่อเปรียบเทียบด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์และจะเห็นได้ว่า ทั้งประเทศจีน และประเทศไทยต่างมีวัฒนธรรมเก่าแก่ เป็นของตนเองมีองค์ประกอบสำคัญที่นักท่องเที่ยวสนใจ แต่ยังเห็นว่าประเพณีสงกรานต์และลอยกระทงของไทยเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและง่ายต่อ

การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักมากกว่าความหลากหลายของวัฒนธรรมจีน ประกอบกับ รอยยิ้มและความมีน้ำใจของคนไทยที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ดีกว่า อาจเป็นเพราะประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่นมาก่อนจึงมีความเป็นอยู่สบาย ๆ ต่างกับชนชาติจีนที่ประสบกับความแร้งแค้นมานาน นอกจากนี้กรียุคแล้วยังถูกล่าเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตกเป็นเวลาหลายสิบปีรวมทั้งมีการรบราฆ่าฟันกันระหว่างสองลัทธิทางการเมืองหล่อหลอมให้ชนชาติจีนมีบุคลิกค่อนข้างแข็ง ขาดความเอื้อเฟื้อที่นักท่องเที่ยวใคร่จะพบเห็น จึงถือได้ว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรของมนุษย์กว่าประเทศจีนอยู่บ้าง

4. เปรียบเทียบเชิงบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการ กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของประเทศต่าง ๆ ในการแข่งขันแย่งชิงตลาดนักท่องเที่ยว อาจกล่าวได้ว่า การบริหารจัดการที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่าย การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยไม่ต้องให้นักท่องเที่ยวต้องยุ่งยากที่จะต้องทำอะไรเอง หรือลดภาระของนักท่องเที่ยวให้น้อยที่สุดหรือพุดง่าย ๆ ก็คือ ให้นักท่องเที่ยวจ่ายแต่เงินหรือรูดบัตรเครดิตอย่างเดียวแล้วเที่ยวได้เลย ขณะเดียวกันความรวดเร็วฉับไวในการจัดการเพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวต้องเสียเวลาโดยไม่มีเหตุอันควร การให้บริการอย่างเป็นธรรมชาติไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยวในราคาค่าบริการที่เหมาะสม รวมทั้งการสร้างประทับใจแก่นักท่องเที่ยว องค์ประกอบเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศอื่น

4.1. การบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจีน

ประเทศจีนเปิดประเทศไม่นาน หลังจากเปิดประเทศแล้ว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจีนก็เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้การบริหารจัดการยังไม่มีความพร้อม แต่ด้วยความแปลกใหม่ของแหล่งท่องเที่ยว และประวัติศาสตร์อันยาวนาน ทำให้นักท่องเที่ยวหลังไหลเข้าไปท่องเที่ยวในประเทศจีนจำนวนมากจนทำให้อุตสาหกรรมของจีนมีการพัฒนาการอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจีนให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมทุกประเภทอย่างจริงจัง จะเห็นได้ว่าประเทศจีนจะไม่รีรอที่จะส่งคนของจีนไปศึกษากรรมวิธีการดำเนินงานด้านต่าง ๆ จากหลาย ๆ ประเทศ และรับเอาวิธีการ (Know How) ใหม่ ๆ ของประเทศเหล่านั้นมาปรับปรุงการทำงานขององค์กรต่าง ๆ ของรัฐ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา กิจการส่วนใหญ่ยังอยู่ในมือของรัฐบาล โดยรัฐบาลให้เอกชนเข้าดำเนินการหรือในลักษณะแบ่งผลประโยชน์ก็มี แต่ในปัจจุบันรัฐบาลจีนยอมให้เอกชนมีสิทธิเป็นเจ้าของกิจการต่าง ๆ มากขึ้น จึงเชื่อว่าการบริหารจัดการท่องเที่ยวของจีนจะมีการพัฒนาการอย่างรวดเร็วและรวดเร็ว การบริหารจัดการของไทยไปไม่ช้า

นับแต่มีการปฏิรูปและการเปิดประเทศ รัฐบาลจีนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในศักยภาพของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจีน เพราะทำให้มีความต้องการภายในประเทศและมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น

อัตราการเติบโตทางด้านนักท่องเที่ยวต่างประเทศของจีนเพิ่มขึ้นจาก 10.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2533 มาเป็น 31.2 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 คิดเป็นอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ย 15.5 เปอร์เซ็นต์ โดยมีรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น 15.1 เปอร์เซ็นต์ และสูงขึ้นเป็น 16.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2544 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 89.01 ล้านคน นำรายได้มาสู่จีนคิดเป็น 17.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 9.7 เปอร์เซ็นต์ ในด้านการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY (ICT)) นั้น เริ่มอย่างเข้มข้นเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา

ในปี พ.ศ.2544 The China National Tourism administration (CNTA) ได้ประกาศตัวโครงการ "Golden Tourism Project" ขึ้นมา โดยเป็นโครงการวิศวกรรมระบบสำหรับข้อมูลข่าวสารของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจีน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างโครงข่ายสำนักงานอัตโนมัติ สำหรับองค์กรของรัฐและระบบตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการท่องเที่ยวภายใน 3-5 ปีให้สมบูรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและระหว่างประเทศให้มีความพึงพอใจมากที่สุด ทั้งนี้คาดว่า 60 % ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะสามารถดูแลจัดการเป็นเครือข่ายได้ในราวปี พ.ศ. 2546⁶

4.2. การบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย

ประเทศไทยนับว่ามีวิวัฒนาการเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวมานาน แต่การวิวัฒนาการส่วนใหญ่เป็นไปโดยภาคเอกชนเป็นหลัก ภาครัฐมีส่วนส่งเสริมในด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ที่ผ่านมาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหลายกรมหลายกระทรวงไม่เป็นเอกภาพ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อาจขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น แม้ต่อมา จะได้จัดตั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ขึ้น แต่บทบาทของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็คงเป็นฝ่ายให้ข้อมูลข่าวสารรวมทั้งการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของไทยเท่าที่งบประมาณจะอำนวย

⁶ บทความ : เทคโนโลยีสารสนเทศกับการท่องเที่ยวของประเทศไทยโดย ททท.

เมื่อมีการก่อตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้น การท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมมากขึ้นในภาพรวม แต่เนื่องจากเป็นกระทรวงที่จัดตั้งขึ้นไม่นาน คงจะต้องดูบทบาทของกระทรวงนี้ต่อไปอีกระยะหนึ่ง อย่างไรก็ตามนโยบายของรัฐยังมีได้มีความชัดเจนในการให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแก่ภาคเอกชนอย่างจริงจัง เช่น การส่งเสริมให้ภาคเอกชนพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้วย เทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาบริหารจัดการด้านการรับรองโปรแกรมการท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก การชำระเงิน การจองตั๋วเครื่องบิน และยานพาหนะต่าง ๆ รวมทั้งจูงใจที่พิกให้สามารถดำเนินการได้โดยจับใจแม่นยำ ทั้งนี้การพัฒนา ระบบการบริหารจัดการของภาคเอกชนจะบรรลุเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อแหล่งท่องเที่ยวซึ่งบริหารจัดการโดยภาครัฐจะต้องมีความพร้อมในระดับที่ใกล้เคียงกัน มิฉะนั้นระบบต่าง ๆ ก็จะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากระบบแล้ว บุคลากรของภาคเอกชนรวมทั้งของภาครัฐจำเป็นต้องมีการพัฒนาการไปให้ทันกับระบบด้วย

4.3. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

เมื่อพิจารณาศักยภาพทางด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับจีนแล้ว ยากที่จะชี้ชัดว่าการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของประเทศใดดีกว่ากัน ประเทศไทยเป็นประเทศเปิดกว้างมาโดยตลอด กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวมีการพัฒนาการมาเรื่อย ๆ แต่ไม่มีลักษณะก้าวกระโดดภาครัฐยังมีได้ให้การส่งเสริมอย่างจริงจังและเพียงพอ ภาคเอกชนต้องดิ้นรน ขวนขวายด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีข้อจำกัดด้านเงินทุนซึ่งต่างกับจีน ประเทศจีนแม้จะปิดประเทศมานาน แต่จะเห็นได้ว่า เมื่อจีนเปิดประเทศแล้วนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไปท่องเที่ยวในประเทศจีนจำนวนมาก การพัฒนาการทางด้านบริหารจัดการจึงเป็นไปในลักษณะก้าวกระโดด

กิจกรรมท่องเที่ยวภาคเอกชนของจีนมีขนาดใหญ่กว่ากิจกรรมภาคเอกชนของไทยมาก ประกอบกับภาครัฐของจีนเคยเป็นเจ้าของกิจการหรือเป็นลักษณะการให้สัมปทานแก่เอกชนมาก่อน ภายหลังจากค่อยปล่อยให้อุตสาหกรรมมีสิทธิเป็นเจ้าของ การให้การสนับสนุนของภาครัฐจึงเป็นไปค่อนข้างจริงจัง ปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าการบริหารจัดการของทั้งสองประเทศอยู่ในขนาดที่ใกล้เคียงกัน แต่เชื่อว่าหากภาครัฐของไทยยังไม่ให้ความสนใจในการพัฒนาการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างจริงจัง รวมทั้งให้การสนับสนุนกิจการท่องเที่ยวของภาคเอกชนอย่างเต็มที่แล้ว เชื่อว่าศักยภาพในการบริหารจัดการของจีนจะต้องก้าวไปได้เร็วกว่าไทยแน่

บทสรุป

จากข้อมูลเชิงเปรียบเทียบดังกล่าวมาข้างต้นอาจสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

ประเทศจีนมีข้อได้เปรียบเทียบประเทศไทยแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านภูมิศาสตร์ซึ่งประเทศจีนมีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล มีพื้นที่โดยรวมใหญ่กว่าประเทศไทยถึงเกือบ 20 เท่า ทำให้มีความหลากหลายทางธรรมชาติมากกว่าประเทศไทย ด้านประวัติศาสตร์ประเทศจีนก็มีประวัติศาสตร์อันยาวนานมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองถึงขั้นเกิดสงครามกลางเมือง เคยถูกล่าเป็นอาณานิคม สิ่งเหล่านี้ได้ทิ้งร่องรอยทางประวัติศาสตร์และสร้างเรื่องราวที่เป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวอย่างมาก ในด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์นั้น นับว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบอยู่บ้าง ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่มีการพัฒนาการมาโดยได้รับการแทรกแซงจากต่างชาติไม่มากเท่าประเทศจีน ประเทศไทยมีประเพณีอันงดงามพร้อมที่จะได้รับการชื่นชมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก ประเทศไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว เพราะมีความเอื้อเฟื้อและมีรอยยิ้มที่เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ที่ยกเว้น ต่างกับชนชาติจีนที่เคยถูกล่าอาณานิคม เคยรบราฆ่าฟันในสงครามสองลัทธิ ซึ่งหล่อหลอมให้ชนชาติจีนมีบุคลิกที่แข็งกว่าคนไทย

ในด้านการบริหารจัดการ รัฐบาลจีนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นต่อการพัฒนาการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงได้มีการเริ่มต้นพัฒนาอย่างเข้มข้น เมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา และในปี พ.ศ.2544 หน่วยงานของรัฐชื่อ The China National Tourism Administration (CNTA) ได้ประกาศตัวโครงการ “Golden Tourism Project” อันเป็นโครงการวิศวกรรมระบบสำหรับข้อมูลข่าวสารของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศจีน ซึ่งเป็นโครงข่ายสำนักงานอัตโนมัติสำหรับองค์กรของรัฐและระบบตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการท่องเที่ยวภายใน 3-5 ปี ให้สมบูรณ์ คาดว่าจะสามารถดูแลจัดการเป็นเครือข่ายได้ใน พ.ศ. 2546

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลชุดปัจจุบันได้กำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาที่มีสาระสำคัญดังนี้

1. เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การบริหารจัดการ รวมถึงการจัดอุปสรรคในการท่องเที่ยว

2. บริหารการท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก และธุรกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพการบริการท่องเที่ยว และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางประชุม การสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3. เร่งพัฒนา บุรณะ พื้นฟูมรดก และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง

4. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาที่ชุมชนเป็นแหล่งการท่องเที่ยว

5. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

ในนโยบายดังกล่าวมิได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรง จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนในการบริหารจัดการ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวและอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่สามารถจับมือไปด้วยกัน โดยอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อสำหรับผู้ใช้ในการวางแผนในวันหยุด หรือใช้ค้นหาข้อมูลเปรียบเทียบเป้าหมายในการเดินทางคำนวณค่าใช้จ่าย หลายกรณียังสามารถนำไปชมตัวอย่างสภาพห้องพักในโรงแรม ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการที่จะไปพักผ่อนหรือไม่ อย่างไรก็ตาม มีผู้ใช้ในอเมริกาประมาณ 148 ล้านคน Travel Industry of America : TIA รายงานว่า นักเดินทาง 59 ล้านคนในอเมริกาใช้อินเทอร์เน็ตเป็นที่ปรึกษาในการวางแผน จัดการช่วงเวลาวันหยุด และซื้อการท่องเที่ยวของพวกเขา⁷

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า หากไทยไม่พัฒนาระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่อย่างเข้มข้นแล้ว ประเทศไทยจะต้องตกอยู่ในฐานะล้าหลังจนยากที่จะแข่งขันกับประเทศจีนในอนาคต

⁷ บทความ: เทคโนโลยีสารสนเทศกับการท่องเที่ยวของประเทศจีน: ททท.

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและบทสรุปที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้จัดทำเอกสารวิชาการใคร่ขอเสนอแนะดังนี้

1. เศรษฐมิติศาสตร์

แม้ประเทศไทยจะมีพื้นที่เล็กกว่าประเทศจีนเกือบ 20 เท่า แต่ในเชิงคุณภาพแล้ว พื้นที่เล็กกว่าอาจจัดการได้ง่ายกว่า ประเทศไทยสามารถจัดการกับภูมิประเทศที่มีความสวยงามอยู่แล้วให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและเป็นเอกภาพได้ง่ายกว่าพื้นที่กว้างสุดลูกหูลูกตาอย่างประเทศจีน ประเทศไทยสามารถเอาอย่างบางประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศสหรือประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกับประเทศไทยแต่มักนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศดังกล่าวเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก จากการได้สัมผัสกับชาวต่างประเทศหลายประเทศ ชาวต่างประเทศจำนวนมากรู้จักเชียงใหม่ รู้จักภูเก็ต และรู้จักเกาะสมุยมากกว่า กรุงเทพมหานครหรือประเทศไทย ซึ่งเป็นเรื่องแปลก แต่โดยที่แหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อเหล่านี้ไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างจริงจังจากภาครัฐในช่วงเวลาที่ผ่าน ๆ มา แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้กำลังเสื่อมโทรมลงทุกวัน เป็นการบ่อนทำลายชื่อเสียงที่เคยมานานลงไปเรื่อย ๆ "ภาครัฐมีปัญหาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากการพัฒนาเป็นไปโดยปราศจากแผนและเป้าหมายที่แน่นอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในภาครัฐและเอกชน ขาดการใช้ที่ดินและการก่อสร้างซึ่งทำลายสภาพแวดล้อมและธรรมชาติของสถานที่ท่องเที่ยวให้เสียและเสื่อมคุณภาพไป"⁸

ปัญหาอีกประการที่สำคัญและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ยังมิได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังก็คือ ระบบบริหารงานของภาครัฐในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างสังกัดกันไม่เป็นเอกภาพ หน่วยงานที่ได้รับการคาดหวังว่าควรเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินการเช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ก็มักไม่ได้รับความร่วมมือตามหน่วยงานเหล่านั้น ปัญหานี้ควรจะได้มีการแก้ไขอย่างจริงจังโดยให้รัฐบาลควรจะมีมอบหมายหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใดชุดหนึ่งให้มีอำนาจเต็มในการที่จะบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นรวมทั้งจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วย

ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รัฐอาจพิจารณานำที่ดินราชพัสดุ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือกึ่งรัฐที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์มาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว หากภาครัฐไม่มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินการดังกล่าว ก็อาจจัดสรรหรือให้สัมปทานแก่เอกชนให้เป็นผู้ดำเนินการโดยจะเป็น

⁸ เอกสารประกอบการศึกษา หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 2 หัวข้อ กรณีศึกษา : การท่องเที่ยว โดย ดร.ละเจียด ศิลาน้อย

ระบบการเก็บค่าสัมปทานหรือเป็นระบบแบ่งรายได้กับเอกชนที่มาลงทุน หรือเป็นแบบทั้งสองระบบรวมกันก็ได้ รัฐสามารถกำหนดเงื่อนไขสำคัญบางประการ เช่นการให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทำขึ้นหรือให้ท้องถิ่นมีส่วนในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากแหล่งท่องเที่ยววนั้น ทั้งนี้เพื่อให้คนท้องถิ่นมีสำนึกของความเป็นเจ้าของและช่วยกันดูแลแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น

การบูรณะแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ในสภาพดีหรือฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมหรือเสื่อมสภาพให้กลับคืนสู่สภาพดีเป็นการลงทุนที่ภาครัฐควรจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เกาะภูเก็ตซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เลื่องชื่อไปทั่วโลก ได้รับสมญาให้เป็นเมืองแฝดของเมืองนิสแห่งประเทศฝรั่งเศส ควรได้รับการบูรณะอย่างจริงจังเช่นเดียวกับ เกาะแก่งที่สวยงามในอ่าวไทย เช่นเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะพีพี เป็นต้น หรือแม้แต่แหล่งท่องเที่ยวอันสวยงามในจังหวัดต่าง ๆ หากไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง แหล่งท่องเที่ยวอันมีคุณค่ายิ่งแห่งนี้นั้นก็จะเสื่อมโทรมลงไม่ช้าจนไม่เป็นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอีกต่อไป

ในขณะเดียวกัน ภาครัฐจะต้องคำนึงถึงผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดจากการท่องเที่ยวด้วย โดยจะต้องกำหนดแผนป้องกันผลกระทบระยะยาวให้เป็นรูปธรรม จะต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสร้างระบบตรวจสอบการดำเนินการรวมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนสำนึกถึงคุณค่าของธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว ช่วยกันป้องกันและอนุรักษ์ให้ธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้คงอยู่ในสภาพดีอย่างยั่งยืนตลอดไป

2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถาน

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณสถาน เช่น ซากปลักหักพังของกรุงเก่า กรุงศรีอยุธยา สุโขทัย ประสาทหินพิมาย ประสาทหินพนมรุ้ง เป็นต้น รวมทั้งวัดวาอารามที่เก่าแก่งดงามมีความโดดเด่นลือไปทั่วโลก เป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากมายมาช้านาน ในกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในมีวัดที่มีประวัติยาวนาน มีศิลปโบราณที่โดดเด่น หากได้รับการบูรณะและการดูแลอย่างจริงจังย่อมจะเป็นถาวรวัตถุที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวไปชั่วนาน

การเสริมสร้างจุดเด่นในสถานที่ประวัติศาสตร์และโบราณสถานเหล่านี้ให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้นสามารถทำได้หลายวิธี ภาครัฐควรศึกษาค้นคว้าหาสิ่งเหล่านั้นเพิ่มสีสันเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว การจัดให้มี พิธีกรรมการเล่น รวมทั้งการแสดงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้มีความน่าเที่ยวยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในตั้งแต่ถนนราชดำเนินใน เสาชิงช้า วัดพระแก้ว วัดพระเชตุพน และอื่น ๆ รอบบริเวณสนามหลวง จัดให้เป็นเขตท่องเที่ยวไม่ให้มีรถยนต์เข้าแต่ให้จอดรถในเขตที่จัดให้ ภายในบริเวณจัดให้มีการแสดงยุทหัตถ์ โดยเอาช้างที่กรุงเทพมหานครไม่สามารถแก้ปัญหาได้มาฝึกและประดับประดาให้งดงามสะท้อน ประวัติศาสตร์ โดยให้แสดงวันละ 2-3 รอบ และอาจจัดให้มีรจนาเพื่อรื้อฟื้นกรุงเทพมหานครเมื่อ 50-60 ปีก่อน

จัดการแสดงศิลปประมวญไทย การพันดาบและประเพณีอื่น ๆ ที่เป็นที่ยึดติดใจแก่นักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่เชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวอย่างยิ่ง ในจังหวัดอื่น ๆ ก็มีโบราณสถานหรือแหล่งประวัติศาสตร์ซึ่งสามารถจัดให้เป็นกิจจะลักษณะเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างจริงจังได้เช่นเดียวกัน

3. ด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรมนุษย์

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นประเพณีระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากมาย พิธีกรรมระดับชาติ เช่น ประเพณีสงกรานต์ และประเพณีลอยกระทง เป็นประเพณีที่มีความโดดเด่น สามารถยกระดับให้เป็นเทศกาลระดับภูมิภาคอันจะเป็นเครื่องดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลดังกล่าวได้ เทศกาลสงกรานต์ทางเหนือเล่นกันเป็นสัปดาห์ จะเห็นได้ว่าเทศกาลดังกล่าวเป็นที่ชื่นชอบของชาวต่างประเทศไม่น้อยสังเกตได้จากงานสงกรานต์ที่ตรอกข้าวสาร กรุงเทพมหานคร มีชาวต่างประเทศร่วมสนุกสนานอย่างเต็มที่จำนวนมาก โดยกำหนดเขตพื้นที่สำหรับงานรื่นเริงเหล่านี้ รวมทั้งการจัดระเบียบในการอำนวยความสะดวกและการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่เชื่อว่าจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลดังกล่าวอีกจำนวนไม่น้อยเป็นสิ่งที่รัฐพึงจัดให้มี

งานประเพณีท้องถิ่นอีกหลายอย่างที่อาจยกระดับหรือโปรโมทให้ป็นงานรื่นเริงที่โดดเด่นและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดี โดยการเสริมความน่าสนใจ ด้วยการละเล่นและแสงสีเสียง เช่น งานล้านนาของทางภาคเหนือ งานฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนดาบ และกลองสะบัดชัย งานเผาเทียนเล่นไฟ ที่จังหวัดสุโขทัย การแข่งขันเรือประเพณี จังหวัดพิจิตรและพิษณุโลก นอกจากนี้ยังมีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เช่น ม้ง อีเก้อ มูเซอ เย้า กระเหรี่ยง ลีซอ เป็นต้น ซึ่งมีขนบธรรมเนียมแตกต่างกันอันเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยว

ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศิลปวัฒนธรรมและประเพณีสำคัญได้แก่ งานบุญบั้งไฟ งานแห่ประสาธน์มิ่ง งานไหลเรือไฟ งานแห่เทียนพรรษา งานแสดงช้าง จังหวัดสุรินทร์และชัยภูมิ ควบคุมไปกับการละเล่นประจำถิ่น เช่น รำเซิ้ง โปงลาง แคน และพิณ ซึ่งจะทำให้งานประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้มีสีสันและสามารถยกระดับให้ป็นงานระดับชาติเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

ในภาคกลางมีงานสงกรานต์ของชาวไทยเชื้อสายรามัญที่อำเภอพระประแดง ซึ่งมักจะจัดหลังวันสงกรานต์ตามประเพณีไทยไปหนึ่งสัปดาห์ เป็นงานสงกรานต์ที่มีความโดดเด่น สมควรได้รับการยกระดับเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี งานประเพณีแห่เจ้าของจีน ที่จังหวัดนครสวรรค์ เป็นงานใหญ่ระดับชาติที่หากได้รับการโปรโมทอย่างจริงจัง สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศทางแควเอเชียโดยเฉพาะจากประเทศจีนได้เป็นจำนวนมาก งานนมัสการพระพุทธ

บาท จังหวัดสระบุรีก็เช่นเดียวกัน สามารถปรับปรุงส่งเสริมให้เกิดความน่าสนใจในการเรียกนักท่องเที่ยวจากจีนในแง่ความเชื่อทางพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

ทางภาคตะวันออก นอกจากมีพื้นที่ติดทะเล มีอุทยานและเกาะแก่งและชายหาดที่สวยงามสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยธรรมชาติแล้ว ยังมีงานประเพณีต่าง ๆ น่าสนใจเช่นงานประเพณีผลไม้ซึ่งผสมผสานด้วยการละเล่นท้องถิ่น เช่นงานวิ่งควาย เป็นต้น หากงานประเพณีเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและมีการปรับปรุงรูปแบบให้น่าสนใจยิ่งขึ้น เชื่อว่าจะเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดีเช่นกัน

ส่วนทางภาคใต้ มีงานกินเจ จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดตรัง งานฉลองเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว เป็นงานประเพณีที่เป็นที่รู้จักของชาวเอเชียมานาน หากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง เชื่อว่าจะสามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อีกปีละไม่น้อย ส่วนประเพณีของชาวไทยมุสลิม เช่น งานฮารีรายอ หากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังน่าจะดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศมุสลิมได้จำนวนมากเช่นเดียวกัน

ในด้านทรัพยากรมนุษย์นั้น โดยที่ชนชาติไทยเป็นชนชาติที่มีอุปนิสัยเอื้อเพื่อ โอบอ้อมอารีย์ มีน้ำใจ มีรอยยิ้มอันเรื่องลือไปทั่วโลกว่าเป็น “ยิ้มสยาม” หรือ “สยามเมืองยิ้ม” หรือ “Land Of Smile” สิ่งนี้เป็นสมบัติอันล้ำค่าที่คนไทยจะต้องรักษาไว้ตลอดไป สิ่งที่รัฐพึงให้ความสนใจ คือ การพัฒนาบุคลากรทางด้านบริการท่องเที่ยวให้เพียงพอ และมีความพร้อมในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่

4. ด้านการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

เมื่อเราทราบว่าประเทศจีนกำลังพัฒนาด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจังและเป็นไปในลักษณะก้าวกระโดด ประเทศไทยคงไม่สามารถนิ่งเฉยต่อสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศและการเข้าถึงของลูกค้าเป้าหมาย รวมทั้งการบริหารจัดการที่ซับซ้อนและแม่นยำ รัฐจึงควรลงทุนในสิ่งเหล่านี้ สร้างระบบเครือข่ายเชื่อมต่อกันทั่วประเทศ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุน การดำเนินการของภาคเอกชนให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศอื่นได้

แม้ในคุณหมิงของประเทศจีนยังมีการติดตั้งระบบจอสัมผัสอิเล็กทรอนิกส์ ระบบสัมผัส (Touch Screen) ที่ติดตั้งในที่สาธารณะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จำนวน 20 เครื่อง และกำลังจะเพิ่มเป็น 100

เครื่องเพื่อให้ผู้คนทั่วไปสามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจการท่องเที่ยวและหน่วยงาน ที่ให้การบริการและจัดการการท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้⁹

นอกจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยแล้ว การพัฒนาบุคลากรของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรได้รับการฝึกฝนอย่างจริงจังให้มีศักยภาพในการใช้ระบบได้อย่างจริงจัง การเชื่อมโยงโครงข่ายดังกล่าว จะต้องครอบคลุมไปถึงกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมดด้วย ซึ่งได้แก่ การคมนาคม เช่น สายการบินทั้งในและต่างประเทศ การคมนาคมทางบก และทางน้ำ โรงแรมและสถานที่พักผ่อนประเภทอื่น ๆ สำหรับอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ภัตตาคาร ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า ธุรกิจบันเทิง ธุรกิจด้านการกีฬาและแพชั่นรวมทั้งแหล่งช้อปปิ้งอื่น ๆ ด้วย

รัฐควรส่งเสริมระบบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความสะดวกและคล่องตัวสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ก่อให้เกิดการล่าช้าจนรู้สึกน่าเบื่อหน่ายเช่นที่เคยเป็นมาก่อน ทุกหน่วยงานของภาครัฐควรจัดให้มีบุคลากรคอยต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรี และคอยให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องมาติดต่อกับหน่วยงานนั้น ๆ

รัฐต้องใช้บุคลากรที่มีมากกว่างานในบางหน่วยงานให้เป็นประโยชน์ เกณฑ์มาทำหน้าที่คอยต้อนรับและให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องมาติดต่อกับหน่วยงานของตน รวมทั้งจัดบุคลากรคอยต้อนรับนักท่องเที่ยวตามท่าอากาศยาน ท่าเรือ ท่ารถ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ จัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความอบอุ่นและปลอดภัย จัดให้มีตำรวจท่องเที่ยว หรือให้ท้องถิ่นจัดบุคลากรคอยดูแลเป็นหูเป็นตาไม่ให้มีการหลอกลวงหรือเอาเปรียบนักท่องเที่ยว และรัฐจะต้องเอาใจจริงเอาใจกับแหล่งค้าขายที่เอาเปรียบหลอกลวงนักท่องเที่ยวอย่าเข้มงวดและเด็ดขาด การดำเนินการเหล่านี้รัฐอาจต้องเพิ่มงบประมาณขึ้นบ้างแต่เป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐจะต้องทำ

เมื่อพิจารณาโดยรอบด้านแล้วว่า ไทยอาจจะไม่ใช่คู่แข่งที่แท้จริงของจีนแล้ว ดังนั้น ผู้จัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้ ใคร่ขอเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนควรให้ความสนใจตลาดนักท่องเที่ยวของจีนเอง ทั้งนี้เพราะ เศรษฐกิจของประเทศจีน กำลังเติบโต ทำให้รายได้ของชาวจีนเพิ่มสูงขึ้นมาก ความเป็นอยู่เริ่มสบาย และเริ่มรู้จักการท่องเที่ยวในหลายปีที่ผ่านมา โดยที่ชาวจีน กับชาวไทยเชื้อสายจีนมีความสัมพันธ์โยงใยกันทางสายเลือด และทั้งสองประเทศต่างมีความสัมพันธ์อันดีมาโดยตลอด ดังนั้น การเจาะตลาดนักท่องเที่ยวจีน จึงเป็นปัจจัยเอื้อที่ไทยพึง

⁹บทความ: สถานการณ์ปัจจุบันกลยุทธ์ด้านสารสนเทศสำหรับการท่องเที่ยวของจีน ททท.

ให้ความสนใจอย่างจริงจัง แม้นักท่องเที่ยวจากจีนจะไม่ใช่นักท่องเที่ยวเกรดเอ แต่ไทยควรศึกษาหาวิธีให้ได้มาซึ่งตลาด โดยไม่ทำให้ตลาดอื่นเสียหายได้

การบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในที่นี้ หมายความว่ารวมถึงการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วย ผู้จัดทำเอกสารวิชาการทราบดีว่า ที่ผ่านมานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ททท. ก็ดำเนินการอยู่แล้ว แต่ใครเสนอแนะให้รัฐทุ่มเทการประชาสัมพันธ์ให้เข้มข้นยิ่งขึ้นไปอีก ประโยชน์ในเรื่องนี้ก็คือ “ไทยมีดีแต่นักท่องเที่ยวเป้าหมายไม่ได้รับรู้ก็ไร้ประโยชน์” ส่วนปัญหาที่ต้องการวิสัยจากภาครัฐและเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยที่จะต้องช่วยกันค้นหาคำตอบอย่างจริงจังก็คือ “ทำอย่างไรจึงจะทำให้คนที่คิดจะเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวเมืองไทย”

บรรณานุกรม

- ดร. ละเอียด ศิลาน้อย. เอกสารประกอบการศึกษา หลักสูตร การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะ สำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 2 หัวข้อ กรณีศึกษา: การท่องเที่ยว สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). รายงานความก้าวหน้าโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สถานการณ์ปัจจุบันกลยุทธ์ ด้านสารสนเทศ สำหรับการท่องเที่ยวของจีน
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. รอยรั้วของผลได้ทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. มณฑลยูนนาน: การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศ GMS
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การแบ่งส่วนตลาดนักท่องเที่ยว และส่วนประสมการตลาดในการดำเนินการธุรกิจการท่องเที่ยว
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สรุปแผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในภูมิภาคเอเชีย และแปซิฟิก
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เทคโนโลยีสารสนเทศ กับการท่องเที่ยวของประเทศไทย
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ทิศทางการวิจัยด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทย
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศขาเข้าในช่วง 9 เดือนของปี พ.ศ. 2546 (มกราคม ถึงกันยายน)
- บทความ 10 ปี สะพานมิตรภาพไทย-ลาว. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน (12 เมษายน 2547).
- พื้ชยกร้อยเหตุไม่มีจุดขายวัฒนธรรม. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน (12 เมษายน 2547).
- ภาพข่าวเมืองไทยเมืองแฟชั่น จัดที่เวิร์ดเทรดเซ็นเตอร์. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน (10-11 เมษายน 2547).
- ปลูกชีวิต 5 จังหวัดบูรพาคืนชีพ เร่งมือบูรณาการท่องเที่ยวขึ้นรอรัฐชาติหน้าก็ยังไม่ฟื้น. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (17 ตุลาคม 2546).
- <http://www.thaitopic.com/mag/soc/ecotour1905.html>
- รายงานสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการหัวข้อ ยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก ร่วมกันจัดขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวง

พาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เดือนสิงหาคม 2545

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อรองรับการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก และการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ฉบับที่ 8 ธุรกิจบริการเพื่อเสนอกรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เดือนเมษายน 2540

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แนวทางการแก้ไขพหุ.การท่องเที่ยวไทยที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ข้อเสนอจากการประชุมวันที่ 18-19 พฤษภาคม 2544 โรงแรม เอสซี พาร์ค กรุงเทพมหานคร จัดโดยมูลนิธิพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว

ประวัติ

- ชื่อ-สกุล นาย อภิศักดิ์ ก้องกังวาฬไชค
- วัน เดือน ปี เกิด 15 เมษายน 2486
- สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร
- ที่อยู่ปัจจุบัน 346/442 หมู่บ้านสวนธน รัชดาภิเษก ซอยเสื่อใหญ่ ประชาอุทิศ
ถนนรัชดาภิเษก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320
โทรศัพท์ 02-930-5908
- ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ
- สถานที่ทำงาน บริษัท สำนักงาน บำรุง สุวิชา อภิศักดิ์ ทุนายความ จำกัด
155/19 ซอยมหาดเล็กหลวง 1 ถนนราชดำริ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน
กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 02-652-2815-9 โทรสาร 02-253-9575
อีเมล apisakdi@bsalaw.co.th or www.bsalaw.co.th
- ประวัติการศึกษา นิติศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประกาศนียบัตรชั้นสูงว่าด้วยการประเมินราคาทรัพย์สิน
คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ตำแหน่งอื่น ๆ ที่ปรึกษากฎหมาย สภาคริสตจักรในประเทศไทย
กรรมการสภามหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่
กรรมการสภามหาวิทยาลัยคริสเตียน นครปฐม
ที่ปรึกษากฎหมายมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย
กรรมการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า และพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระ
บรมราชินูปถัมภ์
กรรมการอำนวยการ โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน